

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Партия организацияларының фермаларга ажылын күштелдирер

Бай-Тайга районунун партия комитетинин, малайы колхоздарга партия аге организацияларынын сүт-бараан фермаларына полит-массалык ажылы кошкан. Агитациянын бир чутула хенери болуп баскы агитация фермаларда организа- тинмаан.

Фермада партиянын ажылы канчаар тургустунганын мыа ажылынын түн- нел кертүтүр турар. Молотов аттыг кол- хоотун Тенит-Алаакта № 2 сүт-бараан ферманы (эргелекчи ош Адыг-оол) инек- терин кымын ажаалдагы экинчил, оларнын продуктулуу бешлер дөш бо ажыл-агый чынынын эгизинден бөр өзөн ажыларын кылган. Фермага мал чечинип сөөртүлгөзүн эки организа- стп, күш-денеги кудулаан, чаа бызаалаан инектерин тургузу ажап турар.

Тенит-Алаак ферманы бо ажыл-агый чынынын эгизинден бөр март 1-ге чедир бир саар инектен-не 161 кг сүттү саап алган. Ферманын саанчылары Октябры- нын 40 чынына алар болдурган соци- алист чарыкта кырып, саар инек бү- рүтүлгө-не 1200 кг сүт саап алырын күзөгөнгөн.

Тенит-Алаак сүт-бараан ферманы СЭБП райкомунун болган райтүскон- нун фермалар арганын ишчилер Кызыл тутун чаалап алган.

Районун өскө колхоздарынын сүт- бараан фермаларына уаг четпестер бар болганынан районун ишти сүт саала- ны куду дендеде. Ош кол-ла чыдааган ны партия организацияларынын ферма- ларга ажылын багы тургусканында, со- циалист чарышты, бот-хүзөгөлөрин

бүр барымдаалап тургустунган.

«Ден-Терек» колхозтун саанчылары Борбак, Дуктүг-оол, Мөкүдөй болган он- даа өскөлөр чаа ажыл-агый чынынын эгизинден бөр бир инектен кам кг сүт саап алганын билбес. Учечтик Баймүр- тиз фермага январдаа эгелен ачылдаан киреинде-ле фермага кам инек барын, оларнын камын саап турарын билбес.

Ол колхозтун кайы-даа сүт-бараан фер- маларында саанчыларынын кайы кире сүт саап ап турарынын болган ажыл-агый чынынын эгизинден бөр чеке сүт саат- тынын көргүзүлгө чок. Чамык саан- чылар алган хүзөгөлөрин билбес болгу- лаар таварыла бар.

Ол чорук колхоз баштаар черинин бол- ган мыа партия организациясынын со- циалист чарышты чутулаа бербес, ону ала-чантаар шимчээшкын кылдыр көрүп турарын херечилер турар.

Сталн аттыг колхозтун төп сүт-ба- раан фермасында (эргелекчи Очур-оол) байдал баа-ла он дээрдене. Ол ферма- нын саанчылары шүтү комсомолчулар. Олар боттарынын алган хүзөгөлөрин күтөдир дөш кымызакый ачылдап, саалаан эрттеринде, кажаа иштин арылап, бызаа, молдургалар ажаалда- зына дузаажып туралар. Мындаа-даа ол фермада сүт-даа саалаагынын, саанчы- ларын алган хүзөгөлөринде-даа көр- гүзүлгөрин иштинин мурунга көртүс- пөй турар.

Ол-ла фермада инекти хүнде үш катап сагым, алган сүд ийи салганы-биле де- мей турда-ла хей эртык күш түдүрүп турар. Бир өвөс кымык үдө инектерин

хүнде үш саарын организаастар дие, оларнын чечирлгезин болган ажаалда- зын экижир уаурут. Мындыг хемчег- лери албай, ажылыг түнелинин ажыктыг болган ажыктыг өвөзүн үлдүр- бей турган-ла районун-даа, колхозтун- даа чамык уаурутчулары хүнде үш ка- төп саалаан чорударын орадажып тур- ралар.

Районун фермаларында байдал шөк- нынг дүтүрөгүнүн турда, партия ор- ганизациялары фермаларга камыг-даа агитация ажылын чорутушпн турар. Он уламынан саанчылар ачылдап алганы күш-хүнүн, сагым сүдүнүн хемчээли билбес. Районун кайы-даа колхозтары- нын фермаларында көргүзүт, хүндөл саанчылары чок. Хана солунар, агит- хуудустар үмөйи турар.

Болхотарнын баштаар черлери болган партия организациялары түс-түс ферма- ларга кварталдар айы-биле сүт саала- зынын планын тургустууан. Мынанга саанчылар квартал азы ай саанында сүт саалаагынын беш көртүтү дөш дем- сеппей турар.

Малдан алыр продуктулары көүдөдир төлөдө колхозтарга партия организа- циялары, колхоз баштаар черлери сүт- бараан фермаларына хүп-бүрү сагым салып, оларнын ажылынын учет, отчулун шын тургузуп, чарыштарын түнелин тургузуп үлдүрүп, ботурга хураалары- га чугаалажып, мурнакчыларын илере- дил, оларнын дуржулгазын калбаа-биле негтердери чутула.

С. КОМБУЯ-ООЛ,
«Шынын» корреспонденти.

Ношкан удуртулганын түнелинде

СЭБП өтүр райкомунун чанында пар- тия төгүзү өөрениринин бөтүгү ачыл- дап турар. Өөрелде чынынын эгизинде анаа өөренир-биле партия, советтин уаурут ажыдакчылары 17 кизи атта- рын дайымадып кирген.

Өөрелдеинин баштайгы кичээлери ор- ганизаастыг эгелен болза-даа, чорук кичээлдерин шынын кудулап, дынакчы- ларын талазынан кичээ үөр чорук- тар көүдөдир болган сөөгү үдө чүгө 11 кизи артып. Фералдын төнчүлүгө болган бир кичээге чүгө 6 кизи кел- ген, кичээ айткан шыгында эгеленген.

Бөлүмүн ажылынын шынын эки- жиди, дынакчыларын кичээлери үзүткө чок келгирин хандырар талазы-

биле ажылы чорутушпн турар. Бөлүм- нүн ажылында четпестерин дугайын райкомун килдс эргелекчи, пропаган- дист эл Даваа мынчаар чугаалап турар:

— Шүтү даргалар хирезинде кичээ- дин айткан шыгында келбес чүе-дир, олар каныг-бир чылдагынын малазын тып алыр, чүвени билдир уаурутчуларга чеке чугаалаар боор ону, чөгө төнгөн чүе дир—дөш. Эш Даваанын ол ханы- мы партияны ханы өвөс деп чүе бил- дирир.

Бөлүмгө өөренир бис дилип турган дайымадып алган, херек кырында кичээлери келбес, ону тургузуп үзүп турар чамык Насып-Доржу, Сувайкай, Бегзи, Ажыг-оол мынча кичилери пар-

тия, комсомол организациялары каныг- даа хемчег көртүспөй турар.

Бөлүмүн удуртукчуу кичээлери эки белетке чок көп турарын дем- гелер херек. Он барымдааны мындыг чикестен көзүтөт. ССР-ге көдө ажаа- агыйнын коллективизациянын дугай- ында чугаалап турган, ол чүгө дынагр- мада айткан сан чугагаларын көртү- зеринге өйөшкөп, чогум ханы болган тодаргай анализин амдыралдыг дилг фактылары-биле холбаштыр көртүзүп шыдааан.

Бөлүмүн ажылында четпестерин дарый чайлагыш, он өөрелдеини эки- жир талазы-биле тодаргай хемчег алы- р негетини турар.

К. САЛЫ.

Эки ажылдыг хана солун

Чөөн-Хемчик районун Жданов аттыг колхозунун партия организациясынын бол- ган колхоз баштаар черинин органы «Искра» деп ханз солуну колхозтун ам- дыралын эки чырыдып турар.

Ханз солуну план баштаар ачылдап тур- бар болган он кыш эгизинден бөр үгөн 14 номеринде колхоз ботургулганын

хүн-бүрү ажылында чедикшиинин бол- ган четпес чүдүлгөин дугайында 75 саангы азы-бүрү материалдарын чырыт- кан. Мурнакчы дуржулаан пропаганда- ларын айтканын солун кичээлериин тө- нүдө тургустан чорук он солунунг оне- ративтиг ачылдап турарын болган ам- дыралдыг чутула айткыларыннан чы- лып калбай турарын херечилер турар.

Ам бо хүннере ол солун малдын кыш- таагынын байдалын болган чакын та- рылгага белеткелдерин дугайын чыры- ларыг уаг кичээлериин салып турар. Хана солунун ажылына эштер Делег- оол, Кызыл-оол, Оюу, Сотпа болган он- даа өскөлөр илеспейкип кырып турарын демгелери чутула.

М. СЫНАА.

Улуг-Хем районга мал ажылынын талазы-биле удуртулганын күштелдирер

кон. Мал чечинге эң-не үнелгил культу- ра—кудургаанын дүжүд дьла өвөш бо- лган. Ам үдө районун кайы-даа колхозта- рында мал чеки колдунда доозулган бол- ган арып-баксыраан малдарын кам хүп- бүрү-ле көүдөдир турар. Кыштын айыма- дыг соогү эгелдее чедир районун кол- хоотарынын малчынарын кыштага- рында эрти кажааларын септелгери, чаа кажааларын турдулары доозулаанынын, малчынарын амдырал-чуртаагына таарымчалыг байдал тургустууаанын дугайын илереген шүтүмчүлгөдиг мате- риалдарын «Кызыл туз» солунун ары- нарына чогүр үдөнде парал турган.

Мал кыштагылаанынын белетке- лине болдунган ол шыдыр аргажоо дү- вүрчегил байдалы СЭБП райкомунун бю- рөу болган райтүскон өскөбей турган деп сөглө болбас.

Мал кыштагылаанынын белеткелин ажыкы чонгар депутаттарынын район Советинин 1956 чылдын октябры айда болган сессиясында, мал ажылыга удур- тулагын экижиринге холбашкан айт- кыларын ноябрь айда болуп эртен рай- онун партия конференциянда, ол ыш- кам СЭБП райкомунун бюрөунү болган райтүсконун эгелчегил хурааларына чугаалажып, практиктиг хемчеглер айт- кан хей сааныг шимчээрин хүлөп ап турганар. Мындаа-даа болза тургустунгын кындаагы, организаастыг удуртулагын багы тургусканынын түнелинде хүлөп алган шимчээрин амдыралга чедикши- нини күтүспөй сааны кырында артып.

Четир сааныг, эки шынарыг чечнер болган чыгыг кажаалар-биле чогүр өй- шаада хандырларынын хурунда 1956 чылдын октябры 1-ден 1957 чылдын март 1-ге чедир 2977 баш уаг, биче малдар өчгөн. Хорамчаа үгөн малдарын хей кези 1956 чылда төртүтүгөн хураанар болган айналар болуп турар.

Ол таварыла өвөс. Чайг үдө ыраккы оларларга мал чайлагалары-биле бөргө чамкы азыралар хөоннүг кижилер район- нун болган колхозтарынын удуртукчу- ларын контроль чок олутай чорук ачылдап, казырын турган хой, өшкүдө- рин чаш анай, хураганарынан чай

дуртуулаа чажыг арга-биле чарып саап, он сүдүн боттарынын хууда хергел- линге ачылдап турганын илерең. Ын- чанга анай, хураганарын чайг үдө сечирткелден багы эртен.

Арган анай, хураганарын кам үдө- ндө тусай үсөөш, оларын эки шынарыг чечнер-биле чечтерип, чыгыг кажаалар- биле хандырпн тургузу азыралын район- нун-даа, колхозтарында-даа удуртукчулары көчүт хожудан хемчег алган.

Чижээ, Сталин аттыг көдө ажыл-агый артелинге хуруда 300 ажыг анай, ху- раганарын арыг эгелзени февраль айын эгизинде районун удуртукчуларында бил- динген. Болхо баштаар черинин талазын- дан дыка хожулаанын-биле чоруткан чамкы хемчеглери баскыраан малдарын байдалын экижиринде дуа бербөс.

Бары бир ай ажыг үдөш дуртуулаа сөмралта тургускы-даа болза, кажаа- ны, чечирлгезин, ажаалдаан багайынын чыл- дааны-биле ол анай, хураганарын чарыг кези өлгөн. Болхотун мал өмчизин он Ондар-оол, МТС-тин зоотехниги эш Ра- тулин «чеки, ажаалдаа багында өтгөн дир» деп хей сааныг эт бижирин-биле кымыздарынтан, малдарын ажаала- нын экижидер дугайында малчынарга практиктиг дуа көртүсөнгөн.

Болхо даргазы эш Соколов, партия ор- ганизациянын секретари эш Олоз- нинингил малы ол хере массалы-биле хереп турда, мал чеки тыптынарын талазы-биле СЭБП райкомунга, райтүс- конунга айткып тургустулап тайбын олутураган. СЭБП райкомунун МТС зоо- лынын талазы-биле секретари эш Дам- оол Сталин аттыг колхозтун эрган малдарын ажаап турар черинге февраль айын э- гизинде чоран-лаа болза, сөөгү үдө бай- дал каныг болуп турарын колхоз дарга- зынан сонугурап айткыр чай тыппаан.

Бир өвөс районун болган колхозтар- нын удуртукчулары мал ажылын опе- ративтиг удуртуп, мынганга мал кыш- таагынын байдалын эки билдир турган болза арып-баксыраан малдарын чыг э- гизинде-ле илерең, оларын тускайлап тө- көш азыралга кырып, эки чечнер, чы- лыг кажаалар-биле чогүр үдөш хан- дырып шыдаар болган мыча хей баш

малдарын тогаралга үндүрбөс ийи.

Районун чамдыг удуртуп ачылдагы- члары буу-хаа, дүвү-даа-биле бир хүп дуртуулаа ийи-үн колхозтарын азы фер- маларын кезип шапылааш, кезжө район төвүнге эп чанын кези таварылагалар ан- даа уаураатынмаан. Ол дөргө, тодаргай өвөс, бөрү барымдаалан, ажыл-херестин илантыг байдалын хандыр өөренип көр- бөс, партиянын XX съездинин бургу шапканы удуртулагын шыг өвөс эрти методу мынчаал.

Сорууга чүд дөргө, районун партия, совет болган көдө ажыл-агый органын мал ажылыга удуртулагын күштелдир- бишаан, дайыдарган ажыл-херестин күт- сөдөш дөш ачылдагыч буртуудан не- гедени шыдыг туртуулар болуп. Мал ажылын ийи-биле эргелг көр чорукка төнчүү салыр херек.

Мал ажылынын дугайында хоозун чу- даанын, хураалдаанын, хей сааныг шимчээрин хүлөп алыр чоруту өвө- жетеш, тодаргай болган оперативтиг удуртулагын хүп-бүрү практиктиг ажылынын кол кичээлериин туртууар.

Мынанга мал ажылын чедикшиини удуртуулаа кол чүд чүд дөргө, ка- бинетке олур азы телефон-биле эргелг айткышкылар бөргөне өвөс, а колхоз- тарга, фермаларга, оларларга, чайлагаларга чед берген кадарчылар, саанчылар, мал эччилер, зоотехниктер-биле счелсечирин- де Олар мал ажылын хөжүдериинге хол- башкан үнелгил саналарын бөргө.

СЭБП райкомунун МТС зоолаанын тала- зы-биле инструкторларынын болган МТС- тин тускай эртемчилеринин колхозтарга сургакчылап чед берген ачылдап тура- рынын методу эрти хөвөр. Олар кол бур- туулаа райкомун бюрөунга чугаала- жы айткыларын справкаларын белет- кээр азы чоран колхозуун ажыл-агый- ында илерең четпестерин район сек- ретарына информтап каар, а илерең четпестерин дүргөн чайлар дугайында организаастыг хемчеглер албай турар.

Районун колхозтарында мал чечнери төнүп, азын бергелдешкенин болуп тур- бузе, СЭБП райкомунун МТС зоолаанын талазы-биле ийи инструкторлары, МТС- тин кол зоотехниги эш Тур кабинетинде сааныг шокарлап олуралар. Бо фак- тылар болза партиянын агыг үдөгө не- гелден-биле дүшпөс-тир дөргөн тайы- мырлаан-даа херэ бар деп бө.

Т. ТЮЛОВ.

Кызыл горноостун № 3 столова- зында официант (чөм дажыкчы) Нина Бойко дөрт чылдарына дургу- зулда мыа ачылдап турар. Нини- нин чеченалге черини белик кул- туразы дөш ол чүтүлүг демисси- пшала, чеченикчилерин элгит-ээл- дек хүлөп ап, оларын негелдери- нын дынагыр бөрү-биле хандырп берип турар.

Нина Бойко чүтөсө ботурлуге та- лазы-биле мурнакчы өвөс, ханын илеспейкип хей-инини—столова- коллективине профиле органи- зациянын даргазы, коллективке куш-ажылы сөгылга-чорумун улам бижылаар хемчеглери ап, Уаг Октябрь аалар болдурган соци- алист чарышты организаастап тур- рар.

Чурукта: Официант Н. Бойко.
Фото П. Колостуу.

Тести кезир көвүргүлээр

САМАГАДАЙ. (Телефон-биле). Тес-Хем- ни кезери, малайы чакын сүт дажыг бергенде мындыг баден өвөс. Шына- ла «чакын ажуур Тести чүгө чалгынын күш, чакпалыг балык кезер» деп чонуга чугааан бар. Паром тура-даа сүт уаг турда ону ажылаары ховар: чок болза паром салдынаан азы ону башкарып кез- жир кизи тымылбай баар.

Тес-Хем райтүскон болган райпо Тести кезир көвүртү турарын шимчир- лөш, четир сааныг ачыл-хөргөттин үлдүрүн. Уа тууга хергелдешкенин мате- риалын февраль айлаа бөлөшкөп кез- кен. Бо хүннере херес мыш мате- риал бар, көвүртү адаанта салыр беш хе- мелерин кылган.

Чоокта чаа Самагадай суурун чурт- тагычылар, албанчакчылары 70 хире кизи көвүртү туугага шөптөп чорва- нар. Олар ийи хүнүн дургузунда көвү- рүгүч дөшкө беш хемелерин четир сааныг 200 тонна дашты белеткеп, хе- мелерге салган. Районун, МТС-тин бол- ган мыш ажыл-агый черинин коллектив- тери шөфтө көчүт эки кырышкенир.

Ук көвүртү бо чактан эгелзеш ажыл- аалга кирер.

«Шынын» корреспондентин эш К. Са- лынын бижип турарынан алырга, мал ажылыг чогүр кичээлг салбай турар дөш Сүт-Хал районун Жданов аттыг колхозунун кезиктирери өтөттүг хураалга артыг баштаар черин шүтүмчүлгөнөр. Колхоз эртен чылын хой болган чыгыг өстөрүнүн планын күтүспөш, азы-бү- рү чылдааанардан 700 чыгаш баш ма- дын мынчаан болза, малдын ийи биле сааны азын нечештер турар ийи. Малдын продуктулу куду денделде артышпаан. Эртен чылын мал чечнери белеткелериин планын чүтө 39 хуу күтүспөшкенин ам фермаларга саар инвестер немеде чөм-биле хандырткылар турар.

Болхотта күш-ажылын организааста- шкын дыка четпес. Күш-ажылы кылыр колхозчулардан 51 кизи күш-хүнненин минимун күтүспөш, олардан 8 кизи шүтү ачылдааан. Малайы тудуг брига- дааа күш-ажылын организаастаашкы- ны сандагай байдала. Болхотта ам-даа 60 ажыг өргө бажын-биле хандырткы- маан.

Чөөн-Хемчик районун «Болшевик» көдө ажыл-агый артелинге өтөттүг ху- ралын дугайында эш М. Чадоманын бижээниден ап көргө, колхоз мал өстү-

Колхозчулар чыл өтчөттары чугаалашкан

Бистия областын колхозтарына отчет- тут болган отчет-сонгудалыг хураалдар кол нурууунда эртен.

Колхозчулар чыл өтчөттарын боттары- нын хураалдарына колхозчу демократия баштаар чугаалашкан, эртен ажыл-агый чылында чедип алган чедикшиинери болган колхоз ботуртугенине кымызак- кай ачылдап, ийинини байлаан өстүр- еринге уаг уагтун кыргын мурнакчыларын күш-ажылын үнелгил демгелгөнөр.

Ош-биле кады колхозтарын баштаар черлеринин ажылында болган уаурутга- зында четпестерин база колхоз ботурту- генин азы-бүрү адыралында күтүспөш- мөш чүдүдери колхозчулар шөдөлгил болган бот-шүтүмчүлгө баштаар илердин чугаалашканыр.

Болхоттарга эртемчөөн өтөт-сонгудалы- гил хураалдарын дугайында «Шын» со- лунун корреспонденттарынын болган бө- дөз бижикчилерин бижип чоруткан ма- териалдарынан ап көргө, колхозчу мас- санын политивтиг болган күш- ажылы илеспейкип «эүп турарын херечилер турар.

Бий-Хем районун Ленин аттыг колхо- зуну хурааныга артыг кезиктирери уаг чедикшиинер-биле ужурашканын эш М. Тинней бижээн.

Сөөгү ийи чыда артелинде ажыл- агыйнын хөжүдөш уаг бөдүрүшүн күнде. Эртен чылын колхоз тарыга пла- нын дыка ажыг күтүспөш, байлагыг дүжүтү өстүрүп алган. Ортааа-биле бир гада 16 центнери алыр турган 21,2 центнери алган. Күрүгө 18 муң 528 центнер тараны дузааган болган пландан ажыг сагын.

Колхоз мал өстөрүнүн болган малдан продукция аларынын планынын күтүс- теш. Саар инек бүртүлгө 855 кг сүттү, бир хойдан 2,1 кг дүктү алган.

Артелин ийи олурааы 1 млн. 344 муң ажыг рубль болган. Болхотчуларын ачылдаан бир күш-хүнүгө 4,3 кг тараз, акша-биле 8 рубль онаашкан.

Каа-Хем районун ирак Тере-Хөдө Хрушев аттыг колхозун өтөттүг хура- лынын эртенги эш К. Керел бижээн.

Артелинде кол ажылы мал болган ан- ырын ажылы. Артег организаас-ажыл- агый талазы-биле чыл бүрү улам бижы- гып турар. 1956 чылда колхозтун олура- ны 1 млн. 300 муң рубль ашкан. Бир күш-хүнүгө 8 рубль 50 копеек онаашкан.

Ийи болза-даа 1956 чылда мийистик бода мал өстөрүнүн планын күтүспөш- мөш. Бир саар инектен сүт саалаан 1955 чылда турганынан 16 хуу куду- лаан. Ошкө чутун малдарын өздөшкө шөдүт өвөс. Колхозтун демиссери тууду- лун мыш мате-риалы-биле эл байлаа тур- да-ла тууду ажылы шугуулааан. Болхо- тун малчынарында ам-даа 60 ажыг өргө- гелер өлгөдө чуртаагылаан турбузе, эртен чылын оларга тулуп бөрү 21 ба- жыннарын чүгөсө ханалары салдыган.

Колхоз баштаар чери чөм ажылы салы- радырын, малайы Тере-Хөдөдү байла- лаа тааржык болгу дөт чамык кул- тураларын шөшө тарымын солугу- байн турарын болган он-даа өскө чет- пестерин колхозчулар шүтүмчүлгөн.

«Шынын» корреспондентин эш К. Са- лынын бижип турарынан алырга, мал ажылыг чогүр кичээлг салбай турар дөш Сүт-Хал районун Жданов аттыг колхозунун кезиктирери өтөттүг хураалга артыг баштаар черин шүтүмчүлгөнөр.

Колхоз эртен чылын хой болган чыгыг өстөрүнүн планын күтүспөш, азы-бү- рү чылдааанардан 700 чыгаш баш ма- дын мынчаан болза, малдын ийи биле сааны азын нечештер турар ийи. Малдын продуктулу куду денделде артышпаан. Эртен чылын мал чечнери белеткелериин планын чүтө 39 хуу күтүспөшкенин ам фермаларга саар инвестер немеде чөм-биле хандырткылар турар.

Болхотта күш-ажылын организааста- шкын дыка четпес. Күш-ажылы кылыр колхозчулардан 51 кизи күш-хүнненин минимун күтүспөш, олардан 8 кизи шүтү ачылдааан. Малайы тудуг брига- дааа күш-ажылын организаастаашкы- ны сандагай байдала. Болхотта ам-даа 60 ажыг өргө бажын-биле хандырткы- маан.

Чөөн-Хемчик районун «Болшевик» көдө ажыл-агый артелинге өтөттүг ху- ралын дугайында эш М. Чадоманын бижээниден ап көргө, колхоз мал өстү-

Тыаанын казар байлактарынын дугайында чаа ном

Чоокта чаа Кызылдын болган обла- стын ном салгыларында ССР-ин Геоло- гия болган казар байлактар камгала- нын Министри эш Н. Антоповтун «Бис- тия чуртун казар байлактары» деп но- му кыргын. Номун автору чылда бай ка- зар байлактарын дугайында, малайы Тызынын демиссеринын тыялаан үнел- гил казар байлактарга уаг кичээлг салып турар.

Номун эгелерин бирөөн автор бө- лөн ө

Часка үлгерлиг ужуражыр

Чаагай дүжүттү өстүрүп алырынга

АКЫЖАК. (Телефон-биле). Чаа-Хөл районунун Сталин атыг калкы хову ажилыга белеткенниг организастыг чорутуп турар. Белетке парторганиза-ция секретары эш Шаравиния редакция-га диктанткан биле:

— Бистин колхоз чыны улур чер ая-дарбас, бо чыны планымга дүжүттү тарыга шөтүр эркен чайын болгаш кү-тү бүтүр белеткенниг, ам чүтүлө алыр-гаш чакыр. Картофельни болгаш нуга-ларын презинер беле, а тарак кул-тураларын 1799 гектар шөтүтө хе-регжор 225 тонна, оон иштинде кызыл-гаштын 130 тонна презинерин арылап белеткен. Оон үшүнүтү эки көргүзүлгү болганын кынада шөтүткен.

Колхозчу хову турала ийи кезек че-де. Булакта эки чыны кызылгаш 3 бажыларын кынада, кыла чаа туу-ларын эш Чыгышын ийги хову брига-дазы чорутуп турар. Эрткен чайын 930 гектар буу черлер белеткенниг, Шаң-чы чаа хову турала организастаң ае-лөөн, мынд бир чурттага бажынын доо-лөөн. Ам-да 2 нини чурттага туула-рын, тарак салгы болгаш столовая турар бажы оо туралга кылдылар. Туу-ла-термалыг чир, мында эки дүжүттү ийи бер 300 кубометр аяг бар. Ол чаа турал ийги хову бригаданыга (бригадир эш Очур-оол) хамдарыг, ин-да 18 бажыларын ажилыг турар.

Бизе ажил-агый машина-чепсериниң болгаш дериг-терекселдериниң се-птегиз барык доо-лөөн: 45 алырлар, 25 тергелер болгаш 12 анызылар бе-ден. Бо ажилыга колхозчу мергекил-диг дарганыр Хутор-оол, Хову-оол олар күш-ажыга үлгөргөниг көргүсөн.

Эрткен чыны оо колхоз тарак кул-тураларын гектарында ортуна-биле чүтө 10 центер дүжүт алган, а бо чы-дын 12 центерин куу эркен өстүрүп, ажаап алырынга колхозчу таракчылар бүтүрүлгү. Октябрьниң 40 чыл юнга аларыгтын организастыг чарын тарак-жыларын кызылгаш күш-ажыга улам со-руу кырген.

Хову ажилынга үлгерлиг белеткенер

БЕК-ХААБ. (Телефон-биле). Чаа-Хөл районунун Ворошилов атыг калкы ажил-агый артелиниң таракчылары хову ажилыга белеткенди багыт ае-с организастап турар. Бо чыны 3500 гектар шөтү хереглээр тарак култураларын үрешини шөтүтүп арылап алган. Хову бригадалары үлгөргөниге 40 тонна аяг өдөкти шөтүткөш өстүргөн, хул чымыла-ны бо организастап турар.

Сөөлү хуяктер чөдүр 10 сеалылар-нын, 70 алырларын, 80 аяг херексе-дерини, 50 тергелерин септелген бү-түрү дооскан. Нога ажилынын бригады олурулгага баа эки белеткенди, 240 дөргөчтин жер рамадарын шөтүткен, 240 шымыларын белеткен. Париктерде өдөкти өстүрүп турар.

ТУРАН. (Телефон-биле). Бий-Хөл рай-онун «Кызыл таракчын» колхозунуң комсомолчу аныктары Октябрьниң а-ларын 40 чыл юнга челишкениг ужу-ражыр, чаагай дүжүттү өстүрүп алыр дөш чуртталгү ажилыг турар. Аныктар бригаданы тарак култураларын 620 тонна үрешини ховунаң ае-лөөн.

Анна Киселиванын улурулгазы-биле бөтүк комсомолчулар 300 тонна өдөкти тарыга шөтүткөш өстүргөн. Нога бри-гаданы 12 киж 40 муң кыш-ае-с са-важыгаштарын кылган, 80 рамадарын белеткен.

ЧАСКЫ ТАРЫЛАГА БЕЛЕТКЕЛДИ КҮШТЕЛДИРЕР

Чон-Хемчик районун колхозтары бол-гаш Чааана МТС чакын тарылага белет-келди эркен чыларга бодаарга бо чыны эркен организастыг чоруткан. Чааана МТС-тин механизаторлары чакын тары-ланы кыса хуусаа бедик агротехника-г белетке чорутар сорулга-биле бот-тарын аразыга социалист чараш-тыг калбарын, тракторлар болгаш кезе-ажыл-агый машиналарын септелгенни бедик шынарым доосканар.

Механизаторлар алыр-бүрү 58 тра-кторларын болгаш 543 аяг-бүтү кезе-ажыл-агый машиналарын септөөн. Мех-анизаторларын чарыгчы саналарын септелге үреште практикат ажилга ажилгааны септелгенни төмөш дүр-деткен.

Чижээ, МТС-ке септелге үреште аяг-бүтү маршаларыг подшпиктер чөдү-нөөс турган. Бир ае-с оларын ийи тын-тынар болга, септелге саалаар турган. Ша-чалык херек кезектерин МТС-тин бо-лунга кылып алырыгче уланган мех-анизаторларын чөдүлгөч саналарын бүтүрүлгө калбаа-биле ажилга, чөд-пейн турган подшпиктер-биле маш-наларын, тракторларын хандырган. Эге-лекчи саналарын дөткөп, оу бүтүрүл-гө ажилгаанында МТС 50 муң рубль камналгалыг болган. Септелге мех-анизаторлар Селин, Шово, Полемук, Сол-датов, Очур-оол олар эки кижин, хуяг-чүгү норманы 150—250 хуу күсөдип турганар.

Чааана МТС-тин директору Навоно-биле партия организастыгын секретары Шириния олар механизаторларын ажилыгынга таарыгчы байдалыг тургускан, септелге мастерствынни ийги чыгыт. Партия организастыгын агитаторлары механизаторлар орту-зунга полит-массалыг ажилыг эки чоруткан.

Ол шынап септелге мастерствынни үр-гүчү үшүр турар хана солунар, кро-кодилер септелгенни төмөш дүр-дет-кениг улуу ролуу ойнаа.

Улуу күштүг дизельниг «С—80» деп тракторга болгаш кезе ажил-агый ма-шиналарынга артык кесектер ам-да хой негетини турар. Оларын тыштарынын хемчеглерин алыр болгаш МТС-тин бо-лунга кылып уланган механизатор-ларын чарыгчы саналарын улам не-тергери чутга.

Районун чамык колхозтары чакын тарылага белеткен-биле холбошкан ажилыгын эки чорутуп турар. «Комму-низмче оруу», Ленин атыг, «Башы-не», «Кызыл таракчын» колхозтар үр-ешини доо-лөөн-биле уруу алган болгаш арылашкынын доо-лөөн турар. Ол ко-лхозтарын шөдөндө түс черинг удо-б-

ренелери план буугаар төмөтүгөн. Тус-кайлап бригадалар шөдөргө өдөк, хул сөөртүлгөнни үрүтүлгө турар. «Комму-низмче оруу» колхозун хову бригаданы 700 тонна аяг өдөкти шөдөндө төп алган болгаш 15 гектар черде хар до-лөшкөшкөш кылган. Ол ажилыгын ам-да үрүтүлгө турар.

Үстүнде айтылган колхозтар кезе-ажыл-агый машиналарын болгаш эр-херекселдериниң септелгенни бүтү доо-кан. Чакын хову ажилыгынга ажилгаар алытарын тускайлап диктантыр турар. Хову турлагарын чурттага бажыларын септелгенни дооскан.

Чакын тарылага чөдүр каш-ла саныг хонуктар артык турала районун чам-ды колхозтары белеткенди ам-да күш-тедирбей турар. Жаназ атыг колхоз эркен чыны чакын тарылага кошкык белеткенди, тарыгын багыт чорутканы-нын түнөшлөдө бир гектарын 3,5 цент-нер дүжүт алган. Иччылга-даа ол колхоз-чу улуругчуларын оон чөдүр түнөшлөдө кылган. Ол колхоз үрешин ам-да чет-че улуругчыл. Бол култура—кызылгаш-тын бөш үрешин 27 тонна четес. Ке-дээ ажил-агый машиналарын болгаш эр-херекселдериниң септелгенни чорут-кан. Шөдөргө 200 тонна өдөк тын-тынар турган, чүтө 17 тонна төп алган. Үрешин четче арылашкынан, ажил алытарын диктантыркан.

Калкын атыг колхозта байла оон доо-лөөсө. 24 тонна сула үрешин четес. Тарыга шөдөргө чүтө 8 тонна өдөк төлөшкөс кан. Борбак-Талга, Хову-Асында хову турлагарын чакын тары-лага белеткөөн.

Үстүнде колхозтарын баштаар черлер чөдөс үрешиниң четкөөр талазы-биле каныг-даа хемчег албайн турарлар.

«Октябрь 30 чыны», Сталин атыг, «Искра» колхозтарга чөдөс-терекселер септелген оолум чоруп турар болгаш септелгенни херекселерин шынарым ку-ду. Үрешин арылашкынан оожум чоруп турар. «Октябрь 30 чыны» колхозун агроному эш Балдар-оол чакын тарылага улуругчу колхозта кайы хире хемчө-дүт, каныг ажилыг чорутууну турарын билбес болуп турар.

Чон-Хемчик районун колхозтарын чы-рыла шөдү бо чыны ниниң-биле 1,5 катан улаадыр. Чүтө кур болгаш ку-рулгаш черлерин бөш 2000 ганы ажил-лаар. Иччылгаш чакын тарылага бүтү тала-биле эки белеткенни, оу 7—8 ажил хүнеринде чорутар районун колхоз-тарын болгаш Чааана МТС-тин со-гаарыгын бөшсө сорулга.

Н. САЛЫ,

«Шынын» корреспонденти.

Хову турлагарында ажилдар

Чаа-Хөл районун Ленин атыг калкы ажил-агый артелиниң хову бригаданын кижигерини хову турлагарын төн-теринге ажилыг турар колхозчуларга таарыгчы байдаларын тургузар дөш шыны үдө чамык ажилыгын кылганар.

№ 2 хову бригаданы (бригадир эш Кошкар-оол) Кара-Сугда серилиг шаңым туулу, оуу кышалаарыг чүс чүдүтү сөөртүп алган. Ол шынап бир чурттага бажынын ажилгага кырген, ам бирөөн түдүп турар. № 1 хову бригаданын (бригадир Очур-оол) төнүдө чунар-ба-жынын, чөмөнчөгө черин тургузуп, нини чурттаганын черин ажилгага кырген.

Хову бригадаларын төвү сайыралар чоруту кампания ажилыгын үреште бол-гаш бригаданы доо-лөөн ажилыг турар кижигерини күш-ажыга бүтүрүлгү-дөдөргө улуу ужу-лузгалыг.

Оон кыш ийги бригаданын кижигерини хову турлагарын төнтеринде дөш аяг кубометр оттулар шыныг белеткен алганар. Оуу кылырынга тускай бөдүтүгү үшүр тургускан. Колхозчуларын иштинден Оуу, Бүрүн-оол олар хүнде 1-дү кубометр маш белеткен калар нөчө-лөөн 6—8 кубометр кылдыр күсөдип турганар.

Бригаданы чамык кижигерини мал ажилыга дуулажып, фермалар төнтерин-че мал чөмөрүн сөөртүп турар. Ол ажил-га Аспан-оол, Белов, Сайыт-оол ийдепканг кыргын турарлар.

А. ДОНГАН.

Областын совхозтарында мал ажилыгын продуктууун бедилер, сүт саалдызын улам көвүдөтүп дөш демисежин турар саанчы-ларын саны көвүдөтүп турар. Та-ды районда «Элегес» совхозта су-рагыг саанчы А. Грачеваны эш-абыла шагда-ла сурагжы. Ол совхозтар саанчыларын эш-мурнакчыларын бирөөн. Бо чыныгаш март 1-ге чөдүр бөдүндө бажыгаш ийек бүтүрүлгө 1023 килограмм сүтү ол саап алган. Чурукта: саанчы А. Грачев.

Фото С. Феоктистову.

Чер болгандан

Току районун «Май бири» калкы ажил-агый артелине политбөлүгү эки ажилдан, мында 20 колхозчулар доо-лөөн турар. Пропагандист О. Очур-а-чөдүр бедик дөшөгө эртерип, несе-ла бир удаа чыгып чорутуп турар. Бө-дүмүн диктантырлар СЭП ТК-нын де-дөргө, феврал Шаңымарын, СССР-ниң Дөдү Советини VI сессиянын шпиктерин өрөтөн. Ам мадыг баш санын өстүргөниг болгаш продуктууун бедилер дугайында теманы өрөтөн ту-рарлар Г. Чучуу, Д. Каастай өрөтөн эр-тен темаларын ханч билгини ап ту-рар.

Чаа-Хөл МТС-тин механизаторлары 2—3 мергекилерин чөдүр алырын ора-дыкып турарлар. Товары Е. Гаухын МТС-те мергекилди бүтүрүлгөчлөрүн бирөөн. Ол чер-чер Советтериниң согул-даларыга аалар болдурган социалист чарыкы кыргышкан оналдызын 180—200 хуу күсөткен. Гаухын бөдүндү дү-жүлгөш, билгени өскөдөргө дөмчөдүп берип турар. Эрткен чыны ийи кижин тракторист кылдыр өрөтөн. Бо чыны Н. Трошкоу кобайлыгө өрөдип турар.

Улу-Хем районун Шагаан-Арыг ор-тук школында өрөтөнчилерниг поли-техникниг өрөтөргө эки тургусты-ган. Мында чакырыгын болгаш чүтө де-мис-биле чөдө кылырыгын мастерствы-лар бар. Шөдөчүлөр ам школа чамыгын учуртугаша чакын ажил кылдыр демир болгаш маш дөшкөшкөш кылдыр турар-лар.

Бизимди № 2 ортук школында М. Титованын улуругчын литература бө-дүмү эки ажилыг турар. Бөдүмүн кижигерини М. Горькийниң «Аза» деп чөдөшкөш дугайында номчулгө кезе-эни организастаң. Аза школын бө-дүмүнүгү урун-чүтү бөдүмү «Аза» деп романдан 2 едөшкөш көргүсөн болгаш 3. Молаиди, Л. Охенки, А. Калык пролетарын улуу чөдөшкөшкөш чөдөш-көшкөш дөдүлгөшкөш номчаанар.

Бир дыштаныр хүнде

Өвү районун «Коммунизмче оруу» калкы ажил-агый артелиниң колхозчу-лар чунар бажыг тууунга шеф органи-застирын шпиктерин алганар. Матери-ял бөш ол тууга чөдөк чаа 20 ки-жи шеф чоруткан, оларын колхоз дар-гасы эш Шаңым бөдү баштап улуру-гөн. Эгелөөн баштайгы хүнде бөш чунар бажыгын хаванын салырын доо-канар. Шефчилерин аразында Арбай-оол, Сенден, Сагаан, Тынты, Төмүр олар күш-ажыга организастыг үлгөргөн көргүсөн.

Колхозчу хөдөөчөдөр эш Аппанын улуругчын-биле 12 киж мыда ае-с школын чугайлаарыга шеф ажилыг чоруткан. Олар урууларын эки өрөтөн-ринге, школын арыг-төсөв турарыга сагыш салып, 5 өрөдөргө халаса чугайлап бергенер.

Т. САРЫГ-ООЛ

Солун лекция

Кызыл районун Бай-Булуң чөдү чы-шкыларын үстүгү класстарын өрө-нижигеринге Тыга партияны отряды-нын командири чораш Сергей Кузым-Кочетов «Тыга партизан шпикчөш-көш» деп темалыг лекциянын номчаан. Лек-ция партизан отрядын баштай ор-ганизастинын, Тыга турган ак дө-бөчүлөр-биле демисеге кыргын турга-нын тодаргай чугаалаан.

Лекция оонд диктантырлар боттары-нын саалан айтырылгыга билдигир болгаш тодаргай харыларын алган.

Б. ДУШУН.

Массадаан хоорук удуртулганың түднели чүү болганыл?

Чаа-Хөл районун Молотов атыг кол-хозунун өтөт-согулгалыг хурамыга өт-чөт илеткенди баштаар черниг даргазы-нын орадактын эш Сундуй кылган.

Артелиниң ажилында, мындагы мич ажилында чамык челишкенин ху-ралга демекчөөн. Мадын баш санын ө-стүрүлгө планын 101 хуу күсөткен. Инеттен саап алыр сүт, хойдан кыргын алыр бүт 1955 чыныг дөшөдөргө элөөн бедөөн. Колхозун туулу бригадалы ажил-агый чыны эркен түнөшлөдө доо-кан. Он чурттага бажынын, нога шы-гаар черин, чыгыш-ай хөдөргө хаван кылазын, мадыг үш кылазын ажил-гага кырген. Уруулар аялы, чунар бажыг кылдыган.

Чамык челишкенин-биле чергелеш-тир илеткелчи-даа саяг бергенер-даа колхоз баштаар чериниң ажилында, мында оон даргасы турган эш Конгарын улуругчынга улуу четкөстөрүн илө-дөп шүтүмчүлөөн.

Колхозчу эш Шаравиния чугаалаан:

— Эш Конгар ажил-херекти иштинче ханылап кыргөс, өрөтөй улуруг, баш-таар черниг кижигериниң санын тооп көрбөс, хамык чөдөшкөш чакы-шан шпиктерин турган. Мындыг кижиге ап өрөдөргө. Эрткен чыныг ийида Ай-мырмыг бөдүлгөчү бөдү күштү салып, колхозчуларын сугарыгаша кырген дугайында бригадир болгаш баштаар чер-ниг кижигерини саяг кыргөс, эш Конгардан: «Мен партия Төп Комитетиниң кыргыгын-биле келген үшө-мүчүлөр-нин бирөөн киж-дир мен, ажилыг чакы-шан шпиктерин бөдү мен» деп хары-лаан. Оон кыш баштаар черниг хурамы-га чамык чугаал айтырылгыга өскө-дөргө санын барылаалабай, бөдүлгү-биле шпиктерин каар турган. Оон түнө-шкөшкөш дүжүт 1955 чыныг бодаарга 1956 чыныг кыла кыгу болган.

— Колхоз даргасы турган эш Конгар-нын ажил-агыйгын ае-с, хөдөшкөш санын-га катышкыч чөдү тодаргай — деп эш Топтуг-оол уламчылаан. — Нога өстүр-гөч хуу кижигерге халасын кыргы-гаш, 21 муң рубльниг берген. Оон колхоз-ка каныг-даа ажил чөк болган. Сталин атыг колхоза эркен чыны 30 тонна сикенин өрөтө берип бөдү арта турала-оуу бөдөөн. Ол сикен чыл ашкып ажил-

лаа чөдө кылдыр үрешип бажыраан. Ол колхозчу эркен 5 муң рубль-биле тө-лөөн. Эш Конгар коллективниг улуругча-нын принципниг үреш, чакышан туралыг шпиктерин турда, оо дугайы партия райкомунга болгаш райкомга билди-нип турда-ла чөдүр үрешке хемчег ае-бөш.

Хуралга өскө санал берген колхозчулар эш Конгарын бөдөргөсө, чакышан-ыгаш улуругчын колхозчулук нини ажил-агыйга каныг түнөшлөдө чөдөргөни чугаалап турганар.

1955 чыныг колхоз тарак културала-рын бир гектарында ортуна-биле 11,1 центер дүжүттү алган болза 1956 чыныг чүтө 6,3 центерин алган. Чер ажилы-нда кыргын алыр орадагыг чүтө 40 хууу күсөткен. Колхозчуларын ажилдан күш-хууу бүтүрүлгө чүтө 700 грамм тарак оналган. Районун өскө колхозчуларга бодаарга, сугат талазы-биле эл байлакыг колхоз бөдү. Аймыр-мыг, Терезин, Ак-Дөң хөш шынап үш улуу бугалар бо колхозчу дөшкөшкөшкөш туруп турар. Мындыг түрүжө 250 аяг гектар черинг таракыг бөдөс сугарыг-манында дүжүт куу болган.

Бригадириниң чөдөшкөшкөш бол-ган өскө-даа харылаалыг кижигерин ажилын улап баштаарын улуу, харын эш Конгар болза оларын кайы хамаан чөдө сөдүрүлгө өйлөшүп турган.

Колхозчу баштаар чери албан органи-засти черлеринде болгаш колхозчуларын алыр өрөтөн чөдүр үрешке санын алырыгче кичөөргөниг доо-лөөн. Ам 260 муң рубль аяг өрөдө колхоза ортула бөдү кыргөй турар. Оон иштин-де чүтө колхозчуларын кыргө өрө 55 муң рубль аяг.

Колхоз даргасы турган Конгарын өтө-түг хуралга чөдүр тутпай, хурап бөдү-лүг мурунда үр эрөсө ажилында хө-дөшкөш ийи ае-с, бо бөдү четкөстөрүн чыдагыгын артель кижигериниң мурунда оо чугаалап бөдү ужуруг тур-ган, оола-чачаарла бо хуралга оон бөдү олуругчын ужуруг турган деп колхозчулар хомулай араак чугаалап тур-ганар.

Колхозчу чаа даргасын эш Лайги-ранынын сонган.

Д. АРАКЧАА,

А. СУНДУЙ.

Хуучуларын чагыларын Өвүр райпозу күсөтпейн турар

Өвү районун хуучулар төлөшкөшкөш-риниң хурамы болгандан бөдү ам дөрт айлар өртөн. Мынды түрүжө, районун улуругчулар хуучуларын болгаш оларын төлөшкөшкөшкөш берген тодаргай чагыларын, негелдерин бо эркен ай-ларын дүрүлгөшкөш дөш күсөдип келген, районун салыг системаныг улуу четкөстөр оон түнөшлөдө ам-да үр-гүчүлгөшкөш бөдү болуп турар.

Чамык хүнерде шүт ажилыгай бөдү азы чөдүр шыныга ажилыгын чоруткар Торгалыгын магынында бол-гаш Хандагайтын суруну чамык ма-ганын берген бар. Салыг черлериниң бөдү-чаар ажилыг турарын контрол район баштаар чери дөш кошкык бөдүлгөшкөш турар.

Чонун күш-бүдү чугаала хереглел ба-раанарын чамык черлерге, мындагы магынынын, туулуларын ажилыг, чурттал турарыг ырак участоктарыг улуругчынниг салыгын турар. Салыг четкөшкөш улам калбарыгын ор-ганыга райпо баштаар чери район төвү-ден 40 километр ырак Бора-Шайга он че-дү чылдар дүрүлгөшкөш турал болгон ке-дээ магыныг дөдүргөн. Оон ужурунда Бора-Шайны 200 аяг чурттагыларын болгаш «Коммунизмче оруу», «Кызыл туу» колхозтарын ийи магыныгын ба-раанар салып алыр дөш ам Хандагай-тыг азы ырак Салыг магыныгче шү-дөш алыр турарлар.

Салыг системаныг ажилыгын чөдү-кыргыгын олуругчын шпиктериниң партиягын принципни шыгыг барыла-лаарын, ажилыг хүдөөн алыр киж бү-түрүгү бүтү тала-биле хандыр ханын, өрө-төн сөөртүп райпо баштаар черинд хуучулар шыгыг негөөн. Хуучуларын бо чугаала чымын районун улуругчу-ларын иштер Ийди-оол, Уланов олар кү-сөтпейн, хматынмаан, дөдөч чөк кыж-

лерин салыг системаныг хүдөөн ап кел-генер. Оон түнөшлөдө районун салыг системаныг өрөтөн, салыгдаларын түчү ам 240 муң аяг рубль чөт-кен.

Ниниң чөмөнчөгө чериниң ажилында четкөстөр чыдадыр, мында белет-кен турар черлерин шынарым өскөдөргө дугайында хуучулар негөөн турар. Олар-нын бо чугаала негелден бөдү четкөс кү-сөткөш турар. Район төвүн чурттагы-ларын саныгын өдү турары-биле хол-бошкык бөдү ке-дээ-даа чонун негелден бөдүлгөшкөш Хандагайтын суруга улуу сто-ло-вазын турган, 1956 чыныг ажилыг ужу-руг турбөжө, столовая тууларыга ажил-лаар дөш белеткен шыныг сөөлүгү үдө харын өскөс ажилыг ае-лөөн. Район төвүгө турган париктерстваны, ийи сөдүр болгаш даарыгаша чериниң ажил-ын өскөдөргө олуругчын олуругчын азы ам шүтүт хан каан туруп турар.

Салыг ажилыгын олуругчын ортузунга чарыгы райпо баштаар чери четкөс органи-засти, мурунакчыларын дүрүлгөшкөш иштерпейн турар. Совет салгыгын ак-сеткелди, мурунак ажилыгчыларын Өвүр районга бар, чижээ, салыгчылар: Солчур магыныгын эш Өмүр, Хандагай-тыг эш Баян-Далы болгаш оон-да өскөдөргө бараан арылашкынын планын үрүтүгү ажил күсөдип, салыг ажил-чыларын херекселдерин багыт ае-с хан-дырын турарлар.

Хуучуларын болгаш бүтү салыг ажил-чыларын ортузунга тайлыр-мисалыг ажил дөш кошкык чөдү келген, оон ужурунда районда хуучуларын хуу-лө-лөш шөдүг өскөй турар.

Хуучуларын чагыларын амырмал кырыгаш күсөтпейн, совет салгыгын културалыг Өвүр райпозу чөдү ан, чонун хереглел хандыр ужуруг.

Д. ШАГДЫР.

Электростанциянын ажилын экиж

Көдээ ажил-агый үндүрүүнүн онаалдазын болгаш ооң чыылдазын шын чорудар

1953 чылдың август айда СССР-нин Дээди Советинин бешки сессиясында хүдээ алымган көдээ ажил-агый үндүрүүнү дугайында хойлу болза, көдээ ажил-агый бүдүрүлгенин улам ийик хөгжүлөр, көдөөнүн ажил-ишчилеринин орутталарын бедилер талазы-биле Коммунисттик партиянын болгаш Совет чазактын боттандырып чорудуп турар чугула хемчеглеринин бирээни болур.

Көдөөнүн организас-ажыл-агый талазы-биле улам быжылдарычче угланган ол хойлу колхозчуларын бай-малчылар амыдыралында улам-на таарымчалыг байдаларын тургузарында дуалал турар.

Үндүртү онаалдазын ооң мурунда күштүг болуп турган системанын үнденин биле ескерткен көдээ ажил-агый үндүрүүнү чаа хойлууда ажил-агый бүдүрүлгө төлөтүрүр үндүрүүнү хемчээни дыка өзөжөтөн, мал ажынын бедүрүлгөчүгү уланган болгаш колхозтарга күш-ажынын салгыла-чурун быжылдарычче орутталыг тускай чингелдер көрдүнгөн, колхозтарда күш-хүнүнүк доктаатынган минимун чөптүг чыдаган чокка чедир ажалдаан колхозчуларын ажил-агыйларында ол үндүртүрү онааларын хемчээни угаттырып турар.

Көдээ ажил-агый үндүртүрү боттандырып чорудары чүгө ол үндүртүрү онаал турар саң органдарында өзес, харын партия, совет органдарында база-ла шуут хамаржыр чугула ажил болур.

1956 чылда бистиң областа көдээ ажил-агый үндүртүрү боттандырып чорутканын түнөөлөр болза, көдээ ажил-агый үндүртүрү дугайында хойлула салдырган колхозчулар Коммунисттик партиянын болгаш Совет чазактын политика-биле бүрүн дүштүр шийир-пиретинин болур дээрин херек кырында бедиткен.

1952 чылдагында дөдөөрө 1956 чылда чоруткан көдээ ажил-агый үндүртүрү төлөтүрүлгө хемчээни дыка өзөжө болган. 1952 чылда областа көдээ ажил-агый үндүртүрү нини түнү 2171, 9 муң рубль турган болза 1956 чылда чүгө 756,5 муң рубль болган. Ол үндүртүрү онааларын талазы-биле ажил-агыйларын чамык бедиткенге дыка улуг чингелдерин база көргөскөн. 67,4 муң рубль үндүртүрү төлөтүрүр ужурап турган нымалын кыраан хамаатыларымч 814 ажил-агыйларын көдээ ажил-агый үндүртүрүлгө бүрүн хостаан.

Шериг албанчыларга, а ол ийикан Ала-чуртун дайынында болгаш күш-ажынын инвалиттеринге дыка улуг чингелдерин көргөскөн. Шаң ийикан 295 ажил-агыйларын көдээ ажил-агый үндүртүрү төлөтүрүлгө бүрүн хостаан, 17 муң рубль төлөүр ужурап ажил-агыйларга ол үндүртүрү 50 хуу чингелген.

Көдөөнүн интеллигенциянын (башкыларын, амчилерин, агрономдарын болгаш өскөдөрүн-даа) ажил-агыйларында, сууржун амчылдарычче шийик турар арат ажил-агыйларга, ийик бедеткелинде болгаш өскө-даа черлерде ажычын болуп, организастыг чүрүм-биле ажилдап турар колхозчуларга тускай чингелдерин көргөскөн. Областа нийтин-биле 120,8 муң рубльдин көдээ ажил-агый үндүртүрү, азы нини үндүртүрү түдүгүн 16 хууну төлөүр ужурап 1565 ажил-агыйларга хойлу-биле доктаатылган чингелдерин көргөскөн турган.

Мурунда чыгга дөмөйлөргө 1956 чылда саң органдарын хой кезин көдээ

Номчукчуларның биске бижип турары

ЧАА-ХӨД РАЙОНУНУң Молотов аттыг колхозунуң тудугчулары Орежик, Катмар, Сундуй олар өрткен ажил-агый чылында тудуг ажилында бедик көргүзүлгө чедип алгаш СЭКП обкомун болгаш облукс-комунуң хүндүлөд би-жиктери-биле шийиктаткан. Бо чылын тудуг планын чедипшенин күсөдир талазы-биле бедиткен хүдээлгелерин алганар.

С. Даван. Самбуу. ЭРНИН РАЙОНУНУң «Коммунизмче орук» көдээ ажил-агый артелинин партия органи-зациясы колхоз бул-дүргөзүнүн тус-тус амчылдарында 18 агитаторларны быжылгаан. Агитаторлар СЭКП-нин Февраль Пленумун болгаш СССР-нин Дээди Советинин VI сессиянын шийир-пиретинин дугайында тайлалар ажилдарын чорудуп, колхозчулар орту-зунда социалисттик чарышты калбартып турарлар.

К. Нурзат. ЧӨӨН-ХЕМ ЧИ К РАЙОНУНУң «Коммунизмче орук» колхозу.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетиник кулмучу, бажың № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторун 3—62, редакторун ораакчынын, секретарынын, културга болгаш амыдырал кидизинин 4—98, партийжи амыдырал, пропаганда, үзөтүр болгаш транспорт, көдээ ажил-агый

КНО-нун шериглеринин Газада үүлгедиглеринге Египеттин хөй-ниитизи килеңнеп турар

КАИР. (СЭТА). Марттың 12-ге Газада, КНО-нун чөсөтөги онза күштеринин шериглеринин өдүртү кааны паластин анык оол Мухаммед Эль-Мухарефтин хөр-жүдүлгөсү болган, ол оолду КНО-нун шериглеринин коомандызынын амыгы еше-тирүп турар бажынын кырынга ети-пет түстү кадарын орадажып турган өйдө алуруг турган.

«Аш-Шаз» солунуң бижээни бау-лаар алдыга, Газада муң-муң чуртта-чылары хөржүдүлгөсү хирешкенер. Хоорайнын кулмучулары-биле качыла-дык чыксаал ийи шаң кинтиде уламча-лаан. Ол анык оолду өдүртү каан чер болур КНО шериглеринин штаб-кварти-рын чаны-биле чыксааларын өрткен. Мухаммед Эль-Мухарефтин хөржүгө ка-чыгдалыг митинг болган. Орта патриот-тук чугаларын чугалал турган.

КНО-нун Газада тайбың чурттаган чөчө болаалыг турган чөсөтөги онза күштеринин үүлгедиглеринге уур Египеттин хөй-ниитизи килеңнеп хорадаанын килеңнеп турар.

Сураалыг политикай таймырларын Анвар Салаттын «Аль-Гумхурия» солунга бижээни: «Каттышкан Националарын ула-тар аразынын күштеринге жазан-даа бол тайбың чурттачыларын өдүртүрүлгө бо-ган оларын террорларын чөсөтөгү бо-лун чөсөтөгүлөр канчал-даа таарышса. КНО-нун чөсөтөгү онза күштери Газа секторунун чурттачыларын ийикши политикай херезин холгаарлап болбас ужурап деп автор демдеген турар.

СЕАТО-нун чөвүлелин Канберрага сессиязы доозулган

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Канберрада дин-чалдыларын баулаар алдыга, СЕАТО-нун чөвүлелин чыл бүрдө болур үшкү сес-сиязы болуп ажилын март 13-те апа-дооскан. Үш хун уламчылаан сессияга СЕАТО болупуң сес чурттарынын — АКШ-тын, Англиянын, Франциянын, Австри-янын, Чаз Зеландиянын, Пакистан-нын, Таиландын болгаш Филиппин-нин министрлери килеңнеп. СЕАТО чөвүлелин министрлеринин хуралын чажыт байдалга өрткен болган орта чу-галажып турган айтырларын чам-дымыз хөйгө бүрүн-биле килеңнеп ший-датынмай барган. Мычала-даа парлам-тага тарай берген мөдөлдөр бешин колониза-торларын ол хуралын чажыт байдалын чөчө тодаргай-биле көргүзүп турар.

Канберрага сессиянын ажилын до-озулганга холбаштыр албан бунуң дин-чалды парлап үндүргөн. СЕАТО органи-зациянын соругдарын дугайында өрөңгө доктар-биле болгаш «бүгү до-дөгей коммунизмин» адресинге мөсө-пүгүлдүг чугалар-биле чөргөштор. Муруну-Чөөн Азияга колонизаторлор-нун өрөңгө доктар-биле болгаш коммуни-сттерин шериг болгаш экономикай ту-руштарын быжылдар соругдалыг тодар-гай хемчеглерин дачымы ол динчалы-да кирип турар.

Блоктуң киржикчилери чурттарын шериг талазы-биле бедеткедирин план-

Мурнуу-Африка Эвилелин эрге-чагыргаларының расачы хоойлуларынга хөй-ниитинин удурланышкынары

ЛОНДОН. (СЭТА). Мурнуу-Африка Эвилелин чааза Витватерсранд болгаш Кейптаун университеттеринге өнүгү кешти чоңуң кирерин хоргусула дугайында хоойлу телевиденин парламент дам-чыштыр килерин орадажып турар. Амыгы үдө ол университеттер «ажык» өр-өңгө чөчөлдөр болуп турар, тодаргай-лаарга, оларга ак кештиг кижилер-даа, негрлер-даа кирип турар. Студенттерин болгаш Преториянын университеттеринге чүгө ак кештиг кижилер өрөңгө болу-лар.

Мурнуу-Африка Эвилелин мөдөлдөр баулаар алдыга, эрге-чагыргаларын расачы хемчеглери хөй-ниитинин өдүр-турар уудурамышкынары болурун турар. Парламентке чазактын хоойлу теле-виденин чугалажып көрүңгө март 11-де оппозиит каттышкан партия уудура-ган. 10 муң кижилерин каттыштырып турар студенттерин национал эвилели Мурнуу-Африка Эвилелин премьер-ми-нистр Стрейдомче чааза чорудуп, хоой-

Индонезий чазактын дүшкени

ДЖАКАРТА. (СЭТА). Премьер-министр Састромиджойо баштаан индонезий чазак дүшөр дугайында шийиктир хүлөп алган. Чазак болупуң мурунда турар айтырларын шийиктирлөрдө болупуң политикаын быжыг чорудар аратыг бол-зун дөң, чазактын составын өскөртп тургаш, кабинеттин туружун быжылдар-дан күдүңненишкенер чөчөмө чок бол-ган деп тускай динчалыг чугалал

Египет солун КНО-нун шериглеринин Газа секторунда үүлгедиглерин дугайында

КАИР. (СЭТА). Газа секторун админ-истративтик губернаторун томылаар бол-ган ол секторга административтик кон-троль тургузар дугайында болупуң ший-пирин Египет чарлаан соонда, Газа сек-торну Синай чартык ортулаан үдери-нин талазы-биле хемчеглери КНО-нун

чөсөтөги онза күштери ап өгөдөй берген деп «Аль Гумхурия» солун бижип турар.

КНО-нун шериглери Газада базарын муруну казынган сымалар демир мон-дартарын кытылаан, ол районга хары-да миналар салырында бедеткедир тур-дар деп солун демдеген турар.

Бхилаиде металлургия заводуның тудуунда

ДЕЛИ. (СЭТА). Индий информэс бю-ро-зунуң динчалыг алдыга, Совет Эви-лелин чуламчы-биле Бхилаиде тудуп турар металлургия заводуң тудуун-да амыгы үдө улуг ажилдарын чорудуп турар. Суг болгаш алектри хандырылганың түр системаларын тургузулаан. Ин-дөлий индустрия ажилдары кирген. Хөмүр даш болжаарычче установканын болгаш көс суугуңуң тудулганында чер казырын ажилдары барык доозулган. Дуламчы чөхтөр тудууң районда ажилдар доозулган. Ажылчыларга бол-ган албан-хаакчыларга тудар дөң 900 квартираларын 225-жип шад-ла-ла-ла-кан.

Чамды ажилдар дугайында хөрөкөр чарыгылган. Индий компанияларга үш өң чугула черлерге: домналарын, марте-нни болгаш прокат станнн тударында тудуг ажилын чорударын дааскан. Бхи-лаи станциядан демір орук алдыры туду-лар доозулган-биле поезилер чыктырып ам тудуг участктарынче шуут өөртүп турар апарган.

Совет Эвилелин Бхилаи районунда 16 муң хире тонна махныч чөсөтөгиде болгаш алды-агый конструкциялар шад-ла четкилей бергенер. Нини түнү 675 миллион рупий өртөктөг чөсөтөгиде болгаш материалдарын Индияга чорудуп бөр дугайында Совет организациялар-биле керээ чарыгылгаан.

Бхилаи районунда металлургия заводу-нун тудууң амыгы саң-хө чылында 180 миллион хире рупий чарыгдарын көрүп турар.

АКШ-та депшилгелиг ажилдакчыларны истеп-сүрүп турары

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Антиамериканы гелиг литератураны үндүрүлгө база ажил-чорудуларын истеп сүрүп талазы-биле теледөкчелер паластынын бака сурагалаан адакы комиссиязы бөдүнуң ажилын үргүлдүлгөш.

Хөй бөдү депшилгелиг америк журна-листтерин, ном үндүр чөчөлдөр ажил-дакчыларын база депшилгелиг литерату-раны беттеринде-биле болгаш салгы-лаары-биле холбашты кижилерин март 13-те адакы комиссияга келдирген. Оң-бөдө холбаштыр Юнайтед Пресс агент-ли адакы комиссия АКШ-га депши-

ГДР-ниң тараачынарның V съездизин доозулган

БЕРЛИН. (СЭТА). Герман Демократ-Республиканын тараачынарның V съез-дизин Гюстров хоорайга бөдүнуң ажилын дооскан.

Социалисттик тургузушкунуң болгаш ажилын алды-биле эвилели быжылдарычче хөрөңгө ажилчы тараачынарнын организацияларын соругдалыг айттын турар резолюцияны съездизин киржикчи-лери хүлөп алган.

Италияны атомнуг дайышын плацдармазы кылырының америк планнары

РИМ. (СЭТА). Чаа атомнуг базаларын тургузуларычче уланган америк план-нарын дугайында СЭТА-нын мөдөлдөни таймырларын турган, Италиянын соңу районнарында туруп турар америк шер-иглер дөңгө 5—6 муң килеңнеп бол-зун санатын турар, атомнуг чөсөтөгү-биле чөсөтөгиде «шенде-шылгалы» деп атомнуг шериг көдө болуп турар деп «Чизаго дөңгө» солунуң кор-

Японияда ажилчын шимчээшкени

ТОКИО. (СЭТА). Ажил төлөтүрүлгө бедилер дөң ажилчыларын бүтү Япо-ниянын хазара туткан демисел бөдүлгө эдеринин аразында дембээршкенин бөдүлган. Олар улуг каражаа таваржы-нын айымынын мурунга болу бер-геш, профвизилдеринге алаан улуг дү-жүн бөр чорукта таваржылар.

Япониянын өң улуг 13 компанияларын кинти-биле 10 хонуг ажил со-саткан шахтерлары тилеги чедип ал-ганар. Ажылчыларын ажил төлөтүрүлгө.

Ректор К. С. ШОГУ.

БРУЦЕЛЛЕЗ

Бруцеллез — хойуну, өшкүнү, инекти болгаш өскө-даа малдарын калда-чырыг аары. Олардан кижиге бруцеллез аары хадап болур.

Бруцеллез дээр микробтар кижинин организмине киргенин түнөөлөдө бруцеллез аары тыттып өскүрү.

Бруцеллез хадаганын соонда кижиге олар 3 неделя хире үдө бедит-пей чорудулар. Оон соонда кижинин шаг-дегенде үстүп, эде инвалитиз шийикти, бажы, чүстери аары чоруду алаар.

Кижинин ийчаар аарып чоруп калса, а чамдыкта ай дургувунда болгаш оон-да үр үдө үргүлдүр.

Бруцеллезтан ааран малдын сүдүнге болгаш мыак-сидинге бруцеллез чоруду. Олар ийчаар аарып малды ара салган өлүг төлүнге азы соонда кичи кочуң чоруду.

Бруцеллезтан ааран малды дириг чаш төлү мал аразында чоруду кижиге база-ла айымаал. Ааран малдар төлү, азы ара салып турда оларын өдөңгө болгаш чалдыларга бруцеллез оон дой чыгар.

Бруцеллез аарып болгаш ойлун келген кешти дамчыштыр хадап болур. Аары инекти, азы өшкүнү чиг сүдүдө инекте, хаймыштар болжаа-ратпаан өскө-даа сүт продуктуларда бруцеллез аарып негээр.

Аары мал турган кажаа иштине чөмөдөн, таймалар кижиге бруцеллезтан аарып болур, чүгө дие бруцеллезтук микробтар чөм-биле кал, азы хол-биле хиритир тудулар папироз сыын дамчаш ас иштине килер.

Аары мал турар кажаа иштине ужул чораз сээк бруцеллездин аажык чыткан продуктуларга болгаш чөмө экмен каал болурлар, ыдыг чөмөдөн чиг хөргөтүрү бруцеллез аарып чышынар.

Ол аарыгн хадапна толдөдө дараазында хемчеглери алдыр чугула, чүгө дие бруцеллезтан ааран малды кадык малдардан аныг кажаага тургускин, оон тускай ажаар. Ыдыг малды ажаар кижиге тускай чуруму сагың ужурап.

Ылаңга холдарга, арын-шырайга болгаш идик-хепке малдын сидик-мыаан дээрли, бөлчаштырып болбас. Ол дугайында ажаакчы кижиге тускай идик, хептиг, халаттыг, клеенка фартоктук, резин сапогалары, резин хол хантарды, баш шарып аржыламыг азы шлем бөртүгү болуру чугула, оларын чурттап турар бажынын иштине киредей, тускай шапка шыгжап турар керек. Ол тускай идик хептер-биле чурттаар бажыне кирип, столовая, каубе барып болбас.

Төрөң малды чаш төлү, ылаңга ара салган малдын өлүг төлүн хол-биле туттайн, чүгө резин хол халтыг тудулар чугула.

Малдын чаш төлүн хүлөп алганын база ара салган малдын өлүг төлүн туткапнын соонда 3 хуу саваң-карбондуг эзилдир-биле азы марганцыг аажы калып эзилдирин-биле холдарын дезинфекцилеп арыглаш, оон соонда оларын чыгыг сугга саванчак кижиге.

Бруцеллез аарыгыл мал ажаар кижиге болупуң холдарыга, арын-шырайга балыг бышкынын чок болурун үргүчү хайгаарары чугула. Холдарга балыг үнүп, азы шиймактар тымылганда оларын хол-биле азы коллодий деп эм-биле чаап өгөзөдө азы шарылаанда аарыг мал ажаар ажилче үнүп болбас.

Бруцеллезтан ааран инекти азы өшкүнү сүдүн чигте ишпес. Хаймыш-дан сүтке бруцеллез аарып болбас.

Сугу үнүп чыгар дөңгөдө ийчаар аары болгашын билдирген болза, ыдыг сугу чигте ижи болбас, ааар бруцеллез хадап турар болур.

Тыва областын санитар-чырымышкын бажыны.